

**БЪЛГАРСКА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ
ИНСТИТУТ ЗА ИКОНОМИЧЕСКИ
ИЗСЛЕДВАНИЯ**

1040 София, ул. „Аксаков“ № 3
тел.: (02) 810 40 10, (02) 810 40 18
факс: (02) 988 21 08
e-mail: ineco@iki.bas.bg, <http://www.iki.bas.bg>

**BULGARIAN ACADEMY OF SCIENCES
ECONOMIC RESEARCH
INSTITUTE**

3 Aksakov Str., 1040 Sofia, Bulgaria
tel.: (+359 2) 810 40 10, (+359 2) 810 40 18
fax: (+359 2) 988 21 08
e-mail: ineco@iki.bas.bg, <http://www.iki.bas.bg>

**СТАТИСТИЧЕСКИ ДАННИ И АНАЛИЗ НА
ЦЕЛЕВИТЕ ГРУПИ ЗА СОЦИАЛНИЯ
ПЛАН ЗА КЛИМАТА
Сектор „Сгради“**

17.03.2025г.

ДАННИ И АНАЛИЗ

Настоящият статистически анализ на целевите групи за Социалния план за климата използва анонимизирани данни от НСИ от модул „Енергийна ефективност“ от Изследването на Евростат „Статистика на доходите и условията на живот (SILC)“ през 2023 г.

Основните показатели от модула съдържат отговори на следните въпроси:

- Тип на жилището
- Какъв е основният източник на енергия за отопление на жилището Ви?
- През последните 5 години, правили ли сте подобрения на жилището, в което живеете по отношение на топлоизолация, прозорци или отоплителна система?
- С какво основно се отоплява жилището?
- Какъв тип прозорци имате в жилището си?
- Година на построяване/основен ремонт

Допълнително са направени и анализи по:

- Населено място
- Брой членове в домакинството

БРОЙ НА ЕНЕРГИЙНО БЕДНИТЕ ДОМАКИНСТВА В СТРАНАТА

През 2023 г. в България има общо 1.8 млн. души в 898 698 енергийно бедни домакинства според официалната дефиниция на страната ни, приета през ноември 2023 г. в Закона за енергетиката, чл.38д (Вж. Таблица 1). От тях засегнати от новата схема за търговия с емисии в сградите са 54 931 домакинства, от които 38 853 ползват газ, 15 395 ползват въглища, и 683 ползват нафта. Общият брой на енергийно бедните лица засегнати от схемата е 91 359 души.

Броят на домакинствата с доход под средния за страната, засегнати от новата схема, е над три пъти по-висок – общо 323 732 лица в 168 266 домакинства.

Таблица 1. Общ брой домакинства и брой енергийно бедни (ЕБ) домакинства по вид енергиен ресурс

Основен енергиен ресурс	Всички домакинства		Енергийно бедни домакинства		Домакинства под среден доход		Брой лица с доход под съответния праг		
	Брой	Относителен дял	Брой	Дял от всички	Брой	Дял от всички	ЛБ*	Линия на ЕБ**	Среден доход***
Електричество	1 113 456	38,90%	308 234	27,70%	693 800	62,31%	388 953	563 153	1 402 203
Газ - природен или пропан	269 822	9,40%	38 853	14,40%	128 389	47,58%	37 394	59 216	243 990
Нафта, маслени радиатори и др. подобни	6 016	0,20%	683	11,40%	2 769	46,03%	386	683	6 455
Биомаса - пелети – от дървени стърг., ядки и др.	114 291	4,00%	13 160	11,50%	55 623	48,67%	18 761	33 169	168 293
Дърва	1 065 303	37,20%	480 327	45,10%	864 844	81,18%	811 869	1 054 711	1 981 194
Въглища	54 758	1,90%	15 395	28,10%	37 108	67,77%	21 016	31 460	73 287
Възобновяема енергия - слънчева, геотерм. и др.'	956	0,00%	509	53,30%	956	100,00%	2 037	2 037	3 822
Друго	121 138	4,20%	24 224	20,00%	58 777	48,52%	27 633	33 307	97 113
Неприложимо	2 225	0,10%	1 771	79,60%	2 067	92,90%	2 877	3 442	4 033
Не знае	117 744	4,10%	15 541	13,20%	45 365	38,53%	11 409	18 737	68 306
Общо	2 865 708	100,00%	898 698	31,40%	1 889 697	65,94%	1322 335	1799916	4048697

Източник: Изчисления на ИИИ при БАН с анонимизирани данни от НСИ от „Статистика на доходите и условията на живот (SILC)“ през 2023 г.

ЛБ: Линия на бедност – измерена чрез еквивалентен разполагаем доход на лице (променлива НХ090) с праг годишния размер на линията на бедност на едно лице през 2023 г. (референтен период за дохода 2022 г.) в размер на 7 655 лв.

**Линия на ЕБ: Линия на енергийна бедност с отразен разход за енергия (изчислена по формулата за енергийна бедност в Наредбата към чл.38д на Закона за енергетика от АУЕР и НСИ¹, в размер на 8 737,38лв. на година на лице.

***Среден доход: Измерен чрез еквивалентен разполагаем доход на лице (променлива НХ090) с праг средната стойност на извадката 15 568 лв.

Забележка: Налице е различие в броя лица под линия на ЕБ, те са с около 10 хил. души по-малко в настоящия анализ, отколкото са публикувани в анализа на АУЕР. Това различие е незначително, и в рамките на стохастичната грешка.

Структурата на енергийно бедните домакинства по основен енергиен ресурс разкрива значителни различия в зависимост от използваното гориво и броя на членовете на домакинството (**Вж. Таблица 2**). Най-голям дял от домакинствата разчитат на дърва (особено многолюдните семейства), следвани от тези, които използват електричество. Домакинствата с едно лице и две лица преобладават сред ползващите електроенергия, докато тези, отопляващи се с дърва, са равномерно разпределени сред всички категории, с леко нарастване при по-големите семейства. Газът и биомасата заемат значително по-малък дял, като те са по-често срещани при малките домакинства. Възобновяемата енергия почти не присъства в тази структура, а използването на въглища е ограничено и предимно при по-малки домакинства.

Таблица 2. Енергийно бедни домакинства по брой лица в домакинството, брой

Основен енергиен ресурс	Вид домакинство				
	с 1 лице	с 2 лица	с 3 лица	с 4 лица	с 5 и повече лица
Електричество	188004	51175	30932	29054	9070
Газ - природен или пропан	28627	4890	1766	2338	1232
Нафта, маслени радиатори и др.	683	0	0	0	0
Биомаса	4676	2218	2287	2698	1281
Дърва	252900	86362	47433	44392	49239
Въглища	7782	2747	2568	1848	449
ВЕИ	0	0	0	509	0
Друго	18582	3201	1443	999	0
Неприложимо	1009	580	0	0	182
Не знае	13450	986	1105	0	0
Всички	515714	152158	87534	81838	61453

Източник: Изчисления на ИИИ при БАН с анонимизирани данни от НСИ от „Статистика на доходите и условията на живот (SILC)“ през 2023 г.

¹ АУЕР (2024) Анализ на състоянието на енергийната ефективност в страната и на годишния напредък по изпълнението на политиката и мерките за повишаване на енергийната ефективност през 2023 г. в България. Март 2024 г.

ТИПОВЕ СГРАДИ ОБИТАВАНИ ОТ ЕНЕРГИЙНО БЕДНИТЕ ДОМАКИНСТВА В СТРАНАТА

Над 76% от енергийно бедните домакинства обитават къщи – самостоятелни или къща близнак или част от къща. Енергийно бедните домакинства представляват едва 21% от живущите в сгради с по-малко от 10 жилища и 23% от живущите в сгради с 10 или повече жилища (**Вж.Таблица 3**).

Таблица 3. Брой и дял на енергийно бедни домакинства по вид жилище и енергиен ресурс

Основен енергиен ресурс	Самостоятелна къща		Къща близнак или част от къща		Апартамент в сграда с по-малко от 10 жилища		Апартамент в сграда с 10 или повече жилища		Друг вид жилище	
	Брой	Дял от всички	Брой	Дял от всички	Брой	Дял от всички	Брой	Дял от всички	Бр.	Дял
Електричество	70 502	30%	33 355	33%	25 925	24%	177 627	27%	826	100%
Газ - природен или пропан	7 551	26%	2 516	16%	1 411	6%	26 905	13%	469	100%
Нафта, маслени радиатори и др.	-	0%	297	100%	-	-	386	7%	-	
Биомаса	6 412	10%	3 910	17%	375	8%	2 463	12%	-	
Дърва	373 339	46%	58 691	45%	8 186	33%	35 608	37%	4502	88%
Въглища	5 366	33%	1 491	21%	-	0%	8 538	28%	-	
ВЕИ	509	53%	-	-	-	-	-	-	-	
Друго	617	57%	-	-	947	14%	13 977	13%	-	
Неприложимо	1 404	39%	-	-	1 904	14%	20 916	20%	-	
Не знае	915	76%	248	100%	282	100%	326	67%	-	
Всички	466 615	40%	100 508	36%	39 031	21%	286 746	23%	5797	91%

Източник: Изчисления на ИИИ при БАН с анонимизирани данни от НСИ от „Статистика на доходите и условията на живот (SILC)“ през 2023 г.

Близо 36% от енергийно бедните домакинства не са предприели нито една мярка за енергийна ефективност последните 5 години, и 24% са извършили само една мярка. Тези с две и три мерк са общо 31% от всички ЕБ домакинства. Близо половината от домакинствата отопляващи се на дърва без предприети мерки за енергийна ефективност последните 5 години в България са енергийно бедни. (**Вж.Таблица 4**).

Таблица 4. Брой и дял на енергийно бедни домакинства по вид мерки и енергиен ресурс

Основен енергиен ресурс	Да-три мерки		Да-две мерки		Да-една мярка		Не		Общо	
	Брой	Дял от всички	Брой	Дял от всички	Брой	Дял от всички	Брой	Дял от всички	Брой	Дял от всички
Електричество	6 039	13%	24 287	21%	41 864	22,9%	236 044	31%	308 234	27,7%
Газ - природен или пропан			5 147	14%	3 004	7,9%	30 702	17%	38 853	14,4%
Нафта, маслени радиатори и др.				0%		0,0%	683	21%	683	11,4%
Биомаса	601	7%	1734	9%	3 610	13,1%	7 216	12%	13 160	11,5%
Дърва	5 942	36%	16 851	26%	52 870	33,8%	404 664	49%	480 327	45,1%
Въглища			1 181	18%	1 332	21,2%	12 881	32%	15 395	28,1%
ВЕИ					509	100,0%			509	53,3%
Друго	624	69%	819	5%	5 936	20,8%	16 845	22%	24 224	20,0%
Неприложимо			311	3%	761	7,9%	14 470	15%	15 541	13,2%
Не знае							1 771	100%	1 771	79,6%
Всички ЕБ домакинства	13 206	13%	50 330	18%	109 885	24,3%	725 276	36%	898 698	31,4%

Източник: Изчисления на ИИИ при БАН с анонимизирани данни от НСИ от „Статистика на доходите и условията на живот (SILC)“ през 2023 г.

Таблица 5. Брой и дял на енергийно бедни домакинства по година на построяване на сградата и вид отоплителна система

	От централен източник - топлофикационна мрежа	Локална отоплителна система	Камина, печки, климатици и други	Преносими средства: радиатори, електрически и печки и други	Жилището не се отоплява	Всички
<i>Брой енергийно бедни домакинства</i>						
1945-1960	180	2556	1143	-	-	3879
1961-1980	2065	13704	31890	1120	-	48778
1981-2000	16316	75626	142566	7909	326	242743
2001-2020	39759	115582	175504	9556	282	340683
2021 или след това	22082	66063	147457	5108	1163	241873
Не знам	3653	4946	12141	-	-	20741
Всички	84055	278478	510701	23693	1771	898698
<i>Брой домакинства общо</i>						
1945-1960	485	5500	3457			9442
1961-1980	4812	37249	61097	2107		105264
1981-2000	80526	218759	332079	16652	326	648342
2001-2020	245672	356605	529788	28694	736	1161494
2021 или след това	201012	217428	438762	17089	1163	875453
Не знам	14767	13389	35682	1874		65713
Всички	547274	848929	1400865	66415	2225	2865708

Източник: Изчисления на ИИИ при БАН с анонимизирани данни от НСИ от „Статистика на доходите и условията на живот (SILC)“ през 2023 г.

ГЕОГРАФСКО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЕНЕРГИЙНО БЕДНИТЕ ДОМАКИНСТВА ПО РАЙОНИ И ВИД НАСЕЛЕНИ МЕСТА

Наличната в ИИИ при БАН информация към 17.03.2025 г. се отнася до два района - BG3 (Северна и Югоизточна България) и BG4 (Югозападна и Южна централна България). Тази информация е представена по вид населено място.

Таблица 6. Общ брой домакинства и брой енергийно бедни по район и по вид населено място

	<i>Всички домакинства</i>			<i>Енергийно бедни домакинства</i>		
	BG3	BG4	Общо	BG3	BG4	Общо
Областен град	557324	779927	1337251	157721	158230	315951
Друг град	353088	331758	684846	114096	107434	221530
Село	499423	344189	843612	227495	133722	361217
Общо	1409834	1455874	2865708	499312	399386	898698

Източник: Изчисления на ИИИ при БАН с анонимизирани данни от НСИ от „Статистика на доходите и условията на живот (SILC)“ през 2023 г.

Прави силно впечатление по-голямата численост на енергийно бедните домакинства в селата в сравнение с областните градове, и по-голямата им численост в Северна и Югоизточна България, въпреки че по-голямата част от всички домакинства в страната са в Югозападна и Южна централна България.

В края на декември 2024 г. от ИИИ при БАН приключихме проект „Географски подход за изготвяне на Национална карта на енергийната уязвимост на домакинствата в България“ ([https://www.iki.bas.bg/files/Географски подход за изработка на Национална карта на енергийната уязвимост на домакинствата 05022025.pdf](https://www.iki.bas.bg/files/Географски_подход_за_изработка_на_Национална_карта_на_енергийната_уязвимост_на_домакинствата_05022025.pdf)), с водеща организация ВВФ България и съизпълнител ИИИ при БАН, в който се картира енергийната уязвимост на домакинствата чрез специално разработен за

целите индекс. Резултатите от проекта, както и самият индекс, биха могли да бъдат приложени при разпределение на финансовия ресурс в Социалния план за климата, или при определяне на допълнителни точки за приоритет на райони или области с високи нива на уязвимост.

Повече подробности по райони и области може да се намерят в доклада по проекта, качен на сайта на Института (https://www.iki.bas.bg/files/Географски_подход_за_изработка_на_Национална_карта_на_енергийната_уязвимост_на_домакинствата_05022025.pdf). Тук прилагаме само карта с основния индекс на енергийна уязвимост, но препоръки за прилагането му се намират в самия доклад.

Фигура 1. Карта на енергийната уязвимост на България

Източник: ВВФ-ИИИ-БАН Проект за енергийна бедност. 2025. *Географски подход за изготвяне на национална карта на енергийната уязвимост на домакинствата в България*. Проект, финансиран от Европейската климатична фондация с грантово споразумение №: G-2311-67452

Отделно, през 2024 г. в [Годишния доклад](#) на Института е включена тема на фокус „Енергийната бедност в България“, в която се разглеждат разнообразни индикатори за енергийната бедност за периода от 2014 до 2022 г.

ЗАКЛЮЧЕНИЯ

В обобщение, могат да се изведат следните най-важни данни за целевата група:

- През 2023 г. в България има общо 1.8 млн. души в 898 698 енергийно бедни домакинства според официалната дефиниция;
- Засегнати от новата схема за търговия с емисии в сградите ще бъдат 54 931 домакинства, от които 38 853 ползват газ, 15 395 ползват въглища, и 683 ползват нафта;
- Общият брой на енергийно бедните лица засегнати от схемата е 91 359 души;
- Броят на домакинствата с доход под средния за страната, засегнати от новата схема, е над три пъти по-висок – общо 323 732 лица в 168 266 домакинства;
- Над 76% от енергийно бедните домакинства обитават къщи – самостоятелни или къща близнак или част от къща;
- Енергийно бедните домакинства представляват едва 21% от живущите в сгради с по-малко от 10 жилища и 23% от живущите в сгради с 10 или повече жилища.
- Има повече енергийно бедните домакинства в селата в сравнение с областните градове, и повече в Северна и Югоизточна България, в сравнение с Югозападна и Южна централна България.

Това показва необходимостта от разработката на специални мерки за индивидуални къщи в Социалния план за климата, както и включването на домакинства, отопляващи се с дърва, и намиращи се в селски райони. Има не малко енергийно бедни домакинства, които също така ще бъдат засегнати от новата схема за търговия с емисии, и е възможно да бъдат приоритетни при разработката на мерки.